

Mee(r) doen in Rivierenland

Strategisch beleidsplan 2016-2019 Mozaïek welzijnsdiensten

Johan Andréé, directeur-bestuurder Mozaïek welzijnsdiensten
30 juni 2016

De samenleving verandert snel, mede door het toepassen van nieuwe technologische mogelijkheden, waaronder social media. Iedereen gebruikt inmiddels whatsapp. Hoewel, voor sommige mensen is het een onmogelijke opgave het allemaal bij te benen. Soms raken zij verstrikt in *het systeem*.

We ervaren over de hele wereld steeds vaker de directe en indirecte gevolgen van klimaatveranderingen, zoals de opvang van vluchtelingen in onze regio.

We hebben met zijn allen de wens dat alle mensen zo veel en zo lang mogelijk thuis wonen, ook als zij oud en ziek zijn, of leven met een beperking.

Nederland vergrijst komende jaren en deze ontwikkeling gaat niet aan Rivierenland voorbij. Hier en daar gaat zelfs sprake zijn van ontgroening en bevolkingskrimp. Schoolklassen en jeugdteams bij sportclubs verdwijnen en het wordt een uitdaging om voorzieningen overeind te houden en te zorgen dat de jeugd van tegenwoordig straks de BV Nederland draaiende kan houden. Dat mensen langdurig aan de zijkant staan is geen optie, want we *moeten met zijn allen de boel overeind en bij elkaar houden om de sociale uitdagingen van morgen het hoofd te bieden*. Ook Mozaïek kan dit niet alleen.

Een nieuw samenspel tussen bewoners, gemeente en maatschappelijke organisaties is nodig, en een andere inzet van professionals in het sociale domein. In dit beleidsplan legt Mozaïek welzijnsdiensten vast welke speerpunten wij voor komende jaren kiezen en hoe wij die denken te gaan realiseren .

Missie

Mozaïek streeft naar een samenleving waaraan iedereen deel neemt en mee doet, ongeacht afkomst, geslacht, leeftijd of levensovertuiging, en waarin iedereen verantwoordelijkheid neemt voor de samenleving en elkaar.

Niet iedereen is echter in staat om volwaardig mee te doen en de regie over het eigen leven te voeren. Dan is het goed om terug te kunnen vallen op informele netwerken als familie, vrienden, mensen in de buurt of het verenigingsleven. Soms is dit informeel vangnet niet of onvoldoende aanwezig. Het sociaal werk is dan de partij die bijspringt en helpt de verbindingen te leggen en te komen tot een maatwerkoplossing. Dat doen wij in samenwerking met actieve bewoners en met andere, maatschappelijk betrokken organisaties.

Rivierenland

Mozaïek is actief in de regio Rivierenland in de gemeentes Buren, Geldermalsen, Neder-Betuwe en Tiel. Per 1 september 2016 start Mozaïek ook in de gemeente Rhenen met een opdracht het jongerenwerk te vernieuwen. Werken in meer gemeentes heeft een belangrijke meerwaarde. Denk maar aan de jongere uit Lienden die naar school gaat in Tiel of Kesteren en in het weekend uitgaat of in Rhenen of gaat hangen en 'chillen' in Ochten. Naast het werken voor gemeentes start Mozaïek ook eigen projecten en neemt deel aan

coproducties in samenwerking met bijvoorbeeld huisartsen, GGD, zorginstellingen en woningcorporaties.

We staan midden in de samenleving, weten kwetsbare burgers op te sporen en hen te verbinden met andere bewoners en relevante ondersteuningsorganisaties. Mozaïek weet burgerkracht aan te spreken door een beroep te doen op wederzijdse verantwoordelijkheid en betrokkenheid. We investeren daarom flink in onze relaties. Met het ontwikkelen van sociale netwerken versterkt Mozaïek de eigen kracht van bewoners en samenleving.

Mozaïek is een platform voor bewoners in Rivierenland die actief zijn of dat willen worden. Wij zoeken daarvoor de kansen, benutten de mogelijkheden en nemen initiatief om het welbevinden van onze bewoners te verhogen.

Mozaïek neemt de vraag naar een oplossing niet over, maar stimuleert het vermogen om een oplossing te realiseren. Spreekt aan, rust toe, verbindt en stimuleert wederkerigheid. Zo zijn wij een platform voor burger(veer)kracht.

Visie

Gemeentes in Rivierenland staan voor een formidabele uitdaging: per 2015 zijn zij verantwoordelijk om met minder geld een verbetering te realiseren in de zorg voor en maatschappelijke ondersteuning aan hun inwoners, door deze anders te organiseren (en financieren). De uitbreiding van gemeentelijke verantwoordelijkheden per 2015 vragen om een nieuw samenspel tussen bewoners, sociale partners en gemeente. Een nieuw samenspel, waarbij bewoners meer de 'lead' krijgen, de overheid zich vaker terugtrekt, en professionele uitvoeringspartijen effectief samenwerken en belemmerende tussenschotten verdwijnen. Het is onze wens om als een van de kernpartners van de gemeentes dit nieuwe samenspel te realiseren en vorm en inhoud te geven, in het besef dat de bewoners en wat hen drijft en bezig houdt centraal staat en iedere organisatie(vorm) daaraan onderschikt dient te zijn.

Lag in 2015 het accent sterk op het inregelen van deze nieuwe wettelijke taken en verplichtingen, komende jaren zal de nadruk verschuiven naar het anders organiseren, in samenwerking met bewoners en professionals in zorg en welzijn, woningcorporaties en andere belanghebbenden. Deze transformatie zal een meerjarig proces worden van samen doen, leren en verbeteren, dat in iedere buurt, dorp, gemeente en sociaal wijkteam anders zal verlopen, net als het vastleggen en bewaken van afspraken daarover. Want transformeren kan nooit vrijblijvend. Gelukkig lukt het steeds beter om met partners te komen tot goede gezamenlijke netwerkaanpak.

Inwoners van Rivierenland kunnen veel zelf en moeten komende jaren steeds meer, zelf en samen. Daarbij moeten ze vaak wel (tijdelijk) ondersteund worden, of is een stimulerend zetje nodig..

Een klein deel van de bewoners is echter zeer beperkt zelfredzaam, of heeft chronische aandoeningen of problemen op meerdere 'leefgebieden'. Zij hebben permanente zorg en ondersteuning nodig, *aanvullend en bovenop* de steun die zij uit eigen kring van familie, vrienden en burens krijgen. Ook voor deze groep bewoners geldt dat gekeken wordt naar wat men (nog) wel kan, en wanneer hulp van een professional of vrijwilliger nodig is.

Professionals, vrijwillige hulpverleners, cliënten (bewoners) en hun mantelzorgers moeten op een nieuwe manier leren samenwerken en de rollen te verdelen.

De belangrijkste inhoudelijke en financiële winst van de 'decentralisaties' ligt in het voorkomen van (dure, zware en complexe) zorg. Het gaat dan om het voorkomen van een probleem, het zo vroeg mogelijk aanpakken en verhelpen van een probleem en het voorkomen van herhaling, terugval of verergering. **Preventie** schaakt op vele borden!

Bewoners kunnen en moeten meer, zowel individueel als collectief. Het "wat kun je zelf en wat kan jouw naaste omgeving voor jou betekenen?" is in korte tijd gemeengoed geworden. Steeds vaker organiseren bewoners zelf een ouderensoos of runnen een speeltuin of buurthuis. Vaak ook moeten zij daartoe eerst worden verleid, uitgedaagd en ondersteund, wanneer de participatiesamenleving zich niet vanzelf organiseert of de omgeving onder druk staat. Waar het lukt geeft dit betrokken bewoners letterlijk 'zin' en een gevoel iets te betekenen voor een ander. *Met ondersteuning van ons sociaal werk worden zorgkosten voorkomen.*

De inzet van **vrijwilligers** en mantelzorgers wordt om meerdere redenen steeds belangrijker. Als samenleving hebben we 'er steeds meer van nodig' en wat vrijwilligers moeten weten en kunnen neemt toe. Voor mensen met een uitkering kan vrijwilligerswerk een opstap zijn naar betaald werk. Voor bijvoorbeeld pensionado's, jongeren en mensen met een beperking kan vrijwilligerswerk bijdragen aan een zinvolle tijdsbesteding.

Speciale aandacht gaat uit naar **de mantelzorger**. Hij of zij speelt een sleutelrol in het zo *lang en zelfstandig mogelijk thuiswonen*. Het begrip mantelzorger is systeemdenkenjargon: in de belevingswereld van mensen betekent dit zorgen voor jouw naaste. "En dat is de enige die ondersteuning nodig heeft en niet ik, toch?"

Het voor lange tijd zorgen voor iemand anders kan (psychisch) zwaar zijn, zeker als dit gecombineerd moet worden met werk, opleiding of zorg voor gezin. Niet zelden leidt mantelzorg op de lange duur tot uitval, wanneer de balans en rust duurzaam zoek raken. De sleutelrol voor mantelzorg betekent dat deze (in een vroeg stadium en in afstemming met huisartsen en wijkteams) gevonden en geïnformeerd moet worden en het liefst ook verleid wordt ondersteuning (respitzorg) te accepteren waarmee de mantelzorger zelf wordt ontlast. Daarnaast moeten werkgevers, collega's, school, medeleerlingen en verenigingsleven geïnformeerd worden over hoe om te gaan met *hun* mantelzorgers.

Vergrijzing of niet. De oudere van vandaag is ook niet meer wat die geweest is... Senioren zijn steeds vaker opgegroeid met the Rolling Stones in plaats van de koersbal en hebben de komst van internet en smartphone nog tijdens hun werkzame leven meegemaakt. Dit vraagt om bijdetijdse vormen van activiteiten gericht op ontmoeting en *zin*-geving. Daarom investeert Mozaïek in een project als Rockin' Old School, samen met Centrum voor de kunsten De Plantage. We zijn er trots op en stimuleren dat ons ROS-initiatief ook in andere gemeentes als Ede en Arnhem wordt opgezet en inmiddels een spin off heeft gekregen in het door vrijwilligers gerunde ROS-café, iedere vrijdagochtend in Twentietoe. (ook te volgen op facebook en twitter). Want waar het gaat om actueel professioneel sociaal werk gaan social media en gewoon contact hand in hand.

Oog hebben voor de toekomst betekent aandacht voor de **jeugd** en hun opvoeders. Zorgen dat zij niet langs de kant komen te staan en afhaken, hun opleiding niet afmaken of zich laten verleiden tot crimineel, overlastgevend gedrag of radicaal activisme. Dit betekent *erbij* zijn als professional, liefst van te voren. We laten ons daarbij inspireren door de "Presentie benadering" van professor Andries Baart. Daarom is het jongerenwerk van Mozaïek vaak op straat, s 'avonds en in het weekend. Daarom gaan onze onderwijsconsulenten op huisbezoek bij veel jonge gezinnen, om ze voor te lichten over de voorschool of Internationale Schakel Klas en hoe je betrokken kunt zijn bij de school en ontwikkeling van je kind, en ondersteunen zij later bij de overgang van groep 8 naar brugklas. Zij doen dat zo nodig in Turks, Berbers en Arabisch. En daarom maken wij ook ruimte voor stagiairs en investeren wij in hun werkervaring in ruil voor nieuwe zienswijzen.

Er concreet en tastbaar toe doen voor mensen betekent voor ons dat we present willen zijn in de leefwereld van bewoners. Of dat nou op school, bij het trapveldje, de aanschuif tafel in het buurthuis, of de jeugdkeet achter op het boeren erf is. We noemen het **wijkgericht** werken: weten hoe de hazen lopen in buurt of dorp, en wie met wie in contact moet worden gebracht of ingeschakeld, om te komen tot een nieuwe win-win.

Mozaïek wil zich komende jaren richten op 8 thema's en inwonersgroepen.

Onze 8 ambities voor 2017 - 2019

Bewonersgroep	Speerpunt
Bewoners die zich in willen zetten	1. Burgerinitiatieven stimuleren – sociale samenhang en leefbaarheid versterken
Ouderen en chronisch zieken	2. Ouderen wonen langer thuis, dus aandacht voor mantelzorgers
Kinderen, jongeren in kwetsbare gezinnen	3. Kwetsbare jongeren worden zelfstandige volwassenen die hun plek hebben gevonden
Laaggeletterden en laagopgeleiden	4. Versterken taalvaardigheid en mogelijkheden voor scholing en participatie
Bewoners die leven in armoede of met schulden	5. Preventie en grip krijgen op eigen financiën
Bewoners met een beperking	6. Iedereen doet mee naar eigen vermogen
Bewoners met een afstand tot de arbeidsmarkt	7. Versterken zelfredzaamheid, sociaal, educatief en financieel, op weg naar werk waar mogelijk
Vluchtelingen en nieuwkomers	8. Nieuwe bewoners integreren met succes en doen mee in buurt, dorp of stad

Die ambities gaan we komende jaren waarmaken *samen met u!* Het 'hoe' en 'wie doet wat' bepalen we samen. Wij volgen daarbij de principes van 'Welzijn Nieuwe Stijl'.

Anders organiseren, slimmer verbinden, met en zonder internet, kantelen, 'er op af', ontschotten, ontkokeren heeft ook betrekking op onszelf: op onze medewerkers en op onze organisatie. We willen nadrukkelijk een organisatie zijn die leert en blijft leren van elkaar, van de mensen met wie wij werken en van goede ervaringen elders, kennis en know how van buiten af, en door het zelf te doen. Daarom is Mozaïek actief lid van de Zorgalliantie (Hogeschool Arnhem Nijmegen), Verdiwel (Vereniging van Welzijnsdirecteuren), Sociaal Werk Nederland (voorheen MO-groep) en investeren wij in (regionale) kennisuitwisseling tussen professionals en vrijwilligers en nieuwe allianties. Medewerkers krijgen komende jaren veel ruimte en vertrouwen om hun (geregistreerd) vakmanschap te versterken en in

praktijk te brengen. Daarbij past een model van zo min mogelijk management en zelfstandige uitvoeringsteams.

Hoe Mozaïek komende jaren werkt aan vernieuwing en verbetering van onze dienstverlening is vastgelegd in de "**Kwaliteitskoers 2016-2019**".

De professionals van Mozaïek zijn verdeeld in twee zelfstandige uitvoeringsteams: Team 23- en Team 23+. In deze teams verdelen medewerkers de opdrachten en geven zij elkaar feedback over ontwikkelingen in de diverse gemeentes en generalistische wijkteams waarin zij werken. In de teams wordt de kennis en het vakmanschap bijgetankt, ondersteund door directie en een klein bedrijfsbureau.

De behoefte aan sociaal werkers die breed en 'generalistisch' kunnen denken en handelen groeit. Daarom hebben wij besloten om ook intern een aantal diensten en activiteiten *in de gemeente Tiel* anders te organiseren in **Mozaïek Matchpoint**. Mozaïek Matchpoint brengt de oude steun- en meldpunten voor vrijwilligerswerk, mantelzorgondersteuning, ouderenadvies en vrijwillige hulpverlening samen tot één knooppunt waar de vraag om ondersteuning van bewoners wordt verbonden met de inzet van andere bewoners, vrijwilligers en professionals van andere partijen of Mozaïek zelf: 1 telefoonnummer, 1 mailadres, 1 loket en, niet te vergeten, ondersteund door 1 interactieve matchingsite **Actief in Tiel**, die wordt gedragen met bewoners, vrijwilligersorganisaties en non profit organisaties.

Bij Mozaïek Matchpoint kunnen hulpvragers, vrijwilligers en organisaties terecht voor vragen, advies en ondersteuning. Zij krijgen snel en vakkundig antwoord.
--

Het 'echte' werk zal komende jaren steeds meer worden gedaan in netwerkteams, gebiedsteams, wijkteams, sociale teams, ketenaanpakken, kernpunten of hoe ze ook maar mogen heten. Per gemeente in Rivierenland zal de naam en de samenstelling anders zijn, maar het uitgangspunt is overal hetzelfde: samen de uitdaging aan gaan en de juiste problemen echt aanpakken, met gebruikmaking van ieders kwaliteiten.